

جمهوری اسلامی ایران
وزارت ورزش و جوانان

دستورالعمل برگزاری کارگاه‌های آموزشی ازدواج

دفتر برنامه ریزی و توسعه اجتماعی جوانان

سال ۱۳۹۸

• مقدمه

در جامعه سنتی، آموزش‌های پیش از ازدواج از طریق خانواده و به صورت چهره به چهره با مشاهده معیارهای رایج در عرف جامعه صورت می‌پذیرفت اما در دنیای کنونی، با تغییر خانواده گسترده به هسته‌ای و فرصت کم و ارتباط محدود اعضای خانواده با یکدیگر، زمان مناسب برای انتقال اطلاعات و آموزش در درون خانواده کاهش یافته است از طرفی، ازدواج یک پیوند اجتماعی-زیستی است که بعد فکری و اندیشه‌ای آن نیاز به آموزش و کسب مهارت دارد و نسل جوان امروز برای پیمودن راه‌های پر پیچ و خم رشد و بالندگی و تصمیم‌گیری‌های مناسب، که اهم آن‌ها همسرگزینی مناسب و دست‌یابی به پیمان زناشویی پایدار می‌باشد نیازمند آگاهی، آموزش و مشاوره است.

عدم شناخت و آگاهی زوجین از مسایل ازدواج، سطحی‌نگری به زندگی زناشویی و کوچک شمردن مشکلات موجب افزایش آمار طلاق شده به طوری که گفته می‌شود ۵۰ درصد طلاق‌ها، در پنج سال اول ازدواج رخ می‌دهد. مسایل و مشکلات موجود در حوزه ازدواج از جمله افزایش ناسازگاری میان زوجین، مشکل در روابط با خانواده‌ها، انتظارات غیرمعقول از یکدیگر و به دنبال آن مشکلات اجتماعی و فرهنگی، ضرورت آموزش و فرهنگ‌سازی را ایجاب می‌نماید، بدین ترتیب، برآنیم با عزمی راسخ و گامی استوار از طریق آموزش‌های پیش از ازدواج در جوانان زمینه آگاه‌سازی و کمک به شکل‌گیری ازدواج‌های موفق و خانواده پایدار را به ارمغان آوریم.

ماده (۱) مستندات قانونی

- اولین بند از شماره پنجم سیاست‌های کلی خانواده، ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری (مدظله العالی) با عنوان: «به‌کارگیری یکپارچه ظرفیت‌های آموزشی، تربیتی و رسانه‌ای کشور در جهت تحکیم بنیان خانواده و روابط خانوادگی»
 - مفاد بند (ج) ماده (۱۰۲) قانون برنامه ششم توسعه، مبنی بر «آموزش و مشاوره مستمر و مسؤولانه نوجوانان و جوانان با اولویت خانواده‌ها قبل، حین و دست‌کم پنج سال پس از ازدواج...»
- بخشنامه هیئت محترم وزیران به شماره ۸۴۴۰/ت/۵۵۶۸۱ هـ مورخ ۱۳۹۷/۶/۲۷ که وزارت ورزش و جوانان به عنوان متولی اصلی آموزش‌های قبل از ازدواج برای جوانان غیردانشجو تعیین گردیده است.

ماده (۲) اهداف

- نهادینه‌سازی آموزش پیش از ازدواج به عنوان یک اقدام پیشگیرانه در بروز آسیب‌های اجتماعی به ویژه طلاق
- افزایش دانش و بینش جوانان در آستانه ازدواج در امر انتخاب همسر مناسب
- کمک به فرآیند تصمیم‌گیری جوانان در آستانه ازدواج
- رشد کمی و کیفی آموزش‌های چند رسانه‌ای با موضوع ازدواج در فضای مجازی

ماده (۳) مخاطبان طرح

جوانان مجرد با اولویت گروه سنی ۱۵ تا ۳۵ سال اعم از دانش‌آموزان متوسطه دوم، ورزشکاران، جوانان عضو هلال احمر، اعضای سازمان‌های مردم‌نهاد جوانان استان، طلاب حوزه علمیه، نخبگان جوان، بسیجیان، سربازان، کارگران، جوانان شاغل در صنوف مختلف (مشاغل آزاد) و....

ماده ۴) سطوح اجرا

کارگاه‌ها در دو سطح **استانی و شهرستانی** با رعایت **عدالت آموزشی** و توجه ویژه به مناطق محروم و حاشیه‌نشین برگزار خواهد شد.

تذکره: از مجموع کارگاه‌های مورد انتظار در هر استان باید **(دو / سوم) کارگاه‌های آموزشی به آموزش‌های قبل از ازدواج که منحصراً توسط ادارات کل ورزش و جوانان برگزار می‌گردد اختصاص یابد.**

همچنین از آنجا که وزارت ورزش و جوانان **دستگاه همکار** در برگزاری دوره‌های آموزشی حین و پس از ازدواج نیز می‌باشد به تناسب کارگاه‌هایی نیز با مشارکت دستگاه‌های متولی در این زمینه برگزار شود.

ماده ۵) موضوعات کارگاه آموزشی

عنوان	سرفصل‌های آموزشی قبل از ازدواج	حداقل ساعت آموزشی
آشنایی با مهارت‌های خودشناسی	<ul style="list-style-type: none"> - راه‌های شناخت خود - راه‌های شناخت فرد مناسب جهت ازدواج - بررسی نقاط قوت و ضعف شخصیت - تصمیم‌گیری در انتخاب بر مبنای بررسی نقاط قوت و ضعف خود و طرف مقابل 	۳
عشق و تأثیر آن بر انتخاب همسر	<ul style="list-style-type: none"> - تعریف عشق - انواع عشق (مانیایی، ناگهانی، یک‌سویه) - نظریات مهم در خصوص عشق - باورهای اشتباه در مورد عشق - ارتباط میان انواع دلبستگی‌ها (ایمن، ناایمن) و اثر آن بر انتخاب عشق - عشق و اختلالات روان - شناخت و مدیریت هیجان در افراد عاشق 	۳
آشنایی با مبانی ازدواج	<ul style="list-style-type: none"> - آشنایی با حقوق و وظایف زن و مرد در اسلام - رسیدن به بلوغ روانی و جسمی ازدواج - آشنایی با معیارهای فردی ازدواج- نیازهای فردی - آشنایی با معیارهای اجتماعی ازدواج- نیازهای اجتماعی - آشنایی با مراحل مختلف ازدواج - دلایل درست و نادرست ازدواج - علائم هشداردهنده در ازدواج - پیش‌بینی‌کننده‌های ازدواج موفق - نقش خانواده در انتخاب همسر - شیوه‌های سنتی و مدرن ازدواج - دلایل موثر بر انتخاب‌های اشتباه 	۳
راهکارهای تسهیل موانع ازدواج	<ul style="list-style-type: none"> - مسایل فرهنگی - اجتماعی (آداب و رسوم دست و پا گیر، اشتغال به تحصیل، سربازی و....) - مسایل اقتصادی (بیکاری، نداشتن مسکن و نداشتن مدیریت اقتصادی و ...) - مسایل خانوادگی(مخالفت والدین، فرزندان طلاق، ازدواج با سرپرست خانواده، ازدواج با تک‌فرزند، سوء سابقه و اعتیاد والدین و....) 	۳
آسیب‌های قبل از ازدواج	<ul style="list-style-type: none"> - پیامدهای روابط آزاد با جنس مخالف - پیامدهای دوستی با جنس مخالف - مدیریت آسیب‌های قبل از ازدواج - آموزش خویشتن‌داری - تأثیر شبکه‌های مجازی در شکل‌گیری روابط قبل از ازدواج 	۳
نقش مشاوره پیش از ازدواج	<ul style="list-style-type: none"> - نقش مشاوره‌های تخصصی در انتخاب همسر و شروع زندگی مشترک 	۱
جمع ساعات آموزشی قبل از ازدواج		۱۶ ساعت

عنوان	سرفصل های آموزشی حین ازدواج	حداقل ساعت آموزشی
(مهارت های ارتباطی و مهارت های همسراری ویژه دوران عقد)	<ul style="list-style-type: none"> - شناخت تفاوت های زن و مرد و تأثیر آن در روابط زناشویی - تعادل بین استقلال و وابستگی (ارتباط نامزدها با خانواده و دیگران، برنامه ریزی جهت رفت و آمدها) - مهارت های ارتباطی (حرف زدن و گوش دادن به همدیگر) - آشنایی با مؤلفه های صمیمیت - مدیریت مسائل اقتصادی در زندگی مشترک - مدیریت خشم در زندگی مشترک 	۴ ساعت
نقش مشاوره حین ازدواج	<ul style="list-style-type: none"> - نقش مشاوره های تخصصی در شروع زندگی مشترک 	۱ ساعت

عنوان	سرفصل های آموزشی پس از ازدواج	حداقل ساعت آموزشی
مهارت های زندگی مشترک و مهارت های فرزند پروری	<ul style="list-style-type: none"> - مهارت های حل مساله - مهارت های فرزند پروری - مدیریت روابط زناشویی ، مدیریت مسایل اقتصادی - علایم هشدار دهنده در زندگی زناشویی(انتقاد، سرزنش و بی احترامی، جبهه گیری، سکوت و..) 	۴ ساعت
نقش مشاوره پس از ازدواج	<ul style="list-style-type: none"> - نقش مشاوره های تخصصی در مسائل زندگی مشترک و تربیت فرزندان 	۱ ساعت

ماده ۶) شرایط مربیان

عنوان	ویژگی مربی
صلاحیت علمی	<ul style="list-style-type: none"> - دارای حداقل مدرک کارشناسی ارشد از دانشکده های معتبر داخلی یا خارجی در رشته های روانشناسی (با گرایش ازدواج و خانواده) ، مشاوره خانواده - حوزویان دارای مجوز تدریس آموزش های ازدواج از سوی نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری - دارای حداقل دو سال سابقه تجربی در موضوعات مرتبط
صلاحیت حرفه ای	<ul style="list-style-type: none"> - توانایی اداره کارگاه - توانایی پاسخگویی به سوالات - توانایی برقراری ارتباط با مخاطب جوان - توانایی انتقال مطالب و مفاهیم - توانایی بهره گیری از ابزارهای نوین آموزشی - آشنایی و تسلط به زبان و گویش محلی منطقه و فرهنگ بومی - قومیتی
صلاحیت های اخلاقی، فرهنگی و عمومی	<ul style="list-style-type: none"> - تأهل - داشتن حداقل ۳۰ سال سن و تجربه حداقل ۳ سال زندگی مشترک - التزام عملی به قوانین و مقررات و اصول نظام جمهوری اسلامی - عدم محکومیت به انفصال دائم از خدمات دولتی یا عمومی

عنوان	ویژگی مربی
	<ul style="list-style-type: none"> - دارای تأییدیه هسته گزینش دستگاه (تاریخ اظهار نظر کمتر از سه سال نباشد) - عدم سوء پیشینه و نداشتن سوء شهرت و نداشتن تجاهر به فسق - اعتقاد و التزام عملی به سیاست‌های کلی خانواده ابلاغی مقام معظم رهبری (دام عظه) - اعتقاد و التزام عملی به رعایت عفاف و حجاب

*ضروریست مربیان از میان افراد زیر انتخاب شوند:

- مدیران مراکز تخصصی مشاوره ازدواج و خانواده
 - اعضاء هیأت علمی دانشگاه‌ها
 - مربیان شرکت کننده در دوره تربیت مربی برگزار شده از سوی وزارت ورزش و جوانان
- تذکر: اولویت بهره گیری از مربیان آموزش دیده هر شهرستان در همان منطقه ضروری است.

ماده ۷) مکان برگزاری کارگاه‌ها

- مکان برگزاری کارگاه ظرفیت حضور حداقل ۳۰ نفر را داشته باشد
 - سیستم صوتی و نور در مکان برگزاری مناسب باشد
 - امکان ضبط صوتی و تصویری فراهم باشد
 - مکان برگزاری از سیستم تهویه و بهداشت مناسب و فضای استاندارد آموزشی برخوردار باشد
- تذکر: در صورت برگزاری کارگاه در محل و شرایط نامناسب و بدون ارائه مستندات تصویری در ارزشیابی شاخص مورد نظر تأیید نخواهد شد.

ماده ۸) تبلیغات محیطی در خصوص برگزاری کارگاه‌ها

- نصب بنرهای تعریف شده از سوی دفتر برنامه ریزی و توسعه اجتماعی جوانان در خصوص برگزاری کارگاه‌ها در سطح استان و شهرستان‌ها
- نصب بنر و اطلاعیه و پوستر در محل برگزاری کارگاه‌ها جهت اطلاع رسانی به جامعه مخاطب
- پخش زیرنویس تیزرهای تبلیغاتی و کلیپ های کوتاه توسط صدا و سیما استان
- اطلاع رسانی پیش از برگزاری کارگاه از طریق فضای مجازی و امکان ثبت نام برای متقاضیان با ارائه اطلاعات دقیق
- ارسال مستندات برگزاری کارگاه‌ها در قالب تصویر شامل: عکس و فیلم کوتاه به دفتر برنامه ریزی و توسعه اجتماعی جوانان الزامیست.

ماده ۹) شیوه برگزاری کارگاه ها (برای مخاطبان مختلف)

مخاطبان	مجریان
دانش آموزان	تشکیل ستاد ساماندهی در سطح استان و شهرستان و مطالبه‌گری از وزارت آموزش و پرورش به منظور برگزاری کارگاه‌های آموزش قبل از ازدواج برای دانش‌آموزان دوره متوسطه و دریافت گزارش از آنان
کارمندان جوان	تشکیل ستاد ساماندهی در سطح استان و شهرستان و مطالبه از کلیه دستگاه‌های عضو به منظور برگزاری کارگاه برای کارمندان جوان و دریافت گزارش از آنان
سربازان	برگزاری کارگاه توسط اداره کل ورزش و جوانان استان با همکاری نیروهای مسلح و سازمان های مردم نهاد جو انان/ مراکز مشاوره
کارگران جوان	تشکیل ستاد ساماندهی در سطح استان و شهرستان و مطالبه از کلیه دستگاه‌های عضو به منظور برگزاری کارگاه برای کارگران جوان و دریافت گزارش از آنان
جوانان مشاغل آزاد و غیر شاغل	برگزاری کارگاه توسط اداره کل ورزش و جوانان استان با همکاری شهرداری ، سازمان های مردم نهاد / مراکز مشاوره
بسیجیان	برگزاری کارگاه توسط اداره کل ورزش و جوانان استان با همکاری بسیج محلات و مشاغل
طلاب جوان	برگزاری کارگاه توسط اداره کل ورزش و جوانان استان با همکاری حوزه علمیه استان
تذکر : از آنجا که طبق بخشنامه متولی اصلی برگزاری کارگاه‌های آموزشی در دانشگاه‌ها وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می‌باشد، شایان ذکر است معنی برای حضور انفرادی دانشجویان در کارگاه ها نمی باشد اما اولویت شرکت در دوره ها برای جوانان غیر دانشجویست.	

ماده ۱۰) سایر الزامات در برگزاری کارگاه ها

- رایگان بودن دوره‌های آموزشی پیش از ازدواج
- به منظور برقراری عدالت آموزشی الزامیست در هر شهرستان ۲ کارگاه به صورت ماهانه برگزار شود (شهرستان‌های محروم در اولویت برگزاری قرار دارند)
- صدور گواهی شرکت در دوره به فراگیران
- به کارگیری و جذب نیروهای مردمی (خیرین ازدواج استان، فعالان فرهنگی و سایر پتانسیل‌های موجود در استان) به منظور بهره‌گیری از تمامی امکانات و ظرفیت‌های موجود مانند: منازل مسکونی، حسینیه‌ها، هیأت‌ها و...
- تبلیغ برگزاری کارگاه در محل‌های تجمع مخاطبان به منظور جذب حداکثری مانند: خانه‌های جوان، پاتوق‌های فرهنگی، فدراسیون‌ها و هیأت‌های ورزشی، مدارس (دوره دوم متوسطه)، دانشگاهها، پادگان‌ها، خانه‌های فرهنگ، قهوه-خانه‌ها، ورزشگاه‌ها، مراکز تفریحی، حوزه‌ها، مراکز فرهنگی شهرداری‌ها، کافی‌شاپ‌ها و....
- استفاده از روش‌های غیر تکراری، خلاقانه و هنری در آموزش‌های پیش از ازدواج برای جذب هر چه بیشتر مخاطب و ایجاد جذابیت و اثربخشی
- برگزارکننده اصلی دوره‌های آموزشی، ادارات کل استانی و شهرستانی با همکاری و مشارکت مراکز زیر می‌باشد:
 - مراکز تخصصی مشاوره ازدواج و خانواده طبق لیستی که در پرتال وزارتخانه موجود است
 - سمن‌های غیردولتی فعال در حوزه ازدواج و خانواده دارای سابقه برگزاری کارگاه‌های آموزشی ازدواج می‌باشند.

- دستگاه های عضو ستاد ساماندهی جوانان به جز وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

ماده (۱۱) وظایف اداره کل استان و شهرستان

- تنظیم تقویم سالیانه برگزاری کارگاهها در استان و شهرستانها و ارسال به موقع آن قبل از برگزاری به دفتر برنامه ریزی و توسعه اجتماعی جوانان
 - تذکر: بر اساس تقویم ارسالی بازدید مدیران و کارشناسان ستاد از کارگاهها صورت خواهد گرفت.
 - انجام تمهیدات لازم در خصوص برگزاری کارگاههای آموزشی در استان و شهرستانها (نحوه برگزاری، مکان و زمان برگزاری، انتخاب مجری و.....)
 - الزامیست ناظر ادارات در کارگاهها حضور داشته و فرمهای ۱ تا ۴ (به پیوست) را پس از تکمیل و جمع بندی به اداره کل استان ارسال نماید
 - بر اساس نظرسنجی به عمل آمده از فراگیران و نیز عوامل اجرایی دوره، از عملکرد مربی، ارزیابی به عمل آمده و نتیجه آن، ملاک ادامه همکاری با ایشان خواهد بود. بدیهی است در صورت عدم رضایت بیش از نصف فراگیران، اداره کل استان، موظف به قطع رابطه همکاری خواهد بود.
 - جمع بندی فرم ۵ (ارسال شده از سوی ادارات شهرستانی) در قالب excel و ارسال از طرف اداره کل استان به دفتر برنامه ریزی و توسعه اجتماعی جوانان (به پیوست)
 - ارسال فرمهای ۱ تا ۶ به صورت فیزیکی و فایل excel به دفتر برنامه ریزی و توسعه اجتماعی جوانان
 - تهیه گزارش صوتی و تصویری مناسب از برگزاری دوره های آموزشی هر کارگاه شامل عکس و فیلم با کیفیت
 - تهیه کلیپ ۳ دقیقه ای از کلیدی ترین و مهم ترین بخش محتوایی هر کارگاه و بارگذاری آن در پرتال اداره کل و شبکه های اجتماعی و ارسال نمونه ای از آن برای ستاد
- تذکر: ضروریست در تهیه کلیپ مورد نظر به سیاستها و خط قرمزهای نظام جمهوری اسلامی توجه ویژه صورت گیرد.**

ماده (۱۲) نحوه هزینه کرد اعتبارات

- عقد قرارداد با سمن فعال و توانمند در حوزه ازدواج و خانواده سالم و سایر سمنهای فعال و صاحب تجربه به نحویکه دستورالعمل و ضمائ آن و نحوه هزینه کرد به عنوان پیوست، ضمیمه قرارداد شود و امضاءکننده آن مدیرکل محترم ورزش و جوانان استان باشد
 - عقد قرارداد با دستگاه هایی که سابقه برگزاری کارگاهها را داشته باشند به نحویکه دستورالعمل و ضمائ آن و نحوه هزینه کرد به عنوان پیوست، ضمیمه قرارداد شود و امضاءکننده آن مدیرکل محترم ورزش و جوانان استان باشد
- تبصره ۱:** ارسال تفاهم نامه ها و قراردادهای مالی و شرح دقیق هزینه کرد به ستاد الزامی است. در صورت عدم ارسال موجب کاهش و یا عدم اختصاص اعتبار به استان در مراحل بعدی می گردد.
- تبصره ۲:** ضروریست (دو / سوم) اعتبارات از طریق همکاری با سازمان های مردم نهاد جوانان هزینه شود.

هدف مورد انتظار کمی کارگاههای آموزشی ازدواج از استانها در سال ۱۳۹۸

نام استان	تعداد شهرستان	تعداد شهرستانهای محروم	تعداد کارگاه مورد انتظار کل سال در هر شهرستان	هدف مورد انتظار کمی کارگاهها در طول سال (۱۸×تعداد شهرستانها)	میانگین نفرات هر کارگاه	میانگین فراگیران (نفر - کارگاه آموزشی)
آذربایجان شرقی	۲۱	۳	۱۸	۳۶۰	۳۰	۱۰،۸۰۰
آذربایجان غربی	۱۷	۱۰	۱۸	۳۰۶	۳۰	۹،۱۸۰
اردبیل	۱۰	۲	۱۸	۱۸۰	۳۰	۵،۴۰۰
اصفهان	۲۴	۱	۱۸	۴۳۲	۳۰	۱۲،۹۶۰
البرز	۶	۶	۱۸	۱۰۸	۳۰	۳،۲۴۰
ایلام	۱۰	۶	۱۸	۱۸۰	۳۰	۵،۴۰۰
بوشهر	۱۰	۲	۱۸	۱۸۰	۳۰	۵،۴۰۰
تهران	۱۶	۶	۱۸	۲۸۸	۳۰	۸،۶۴۰
چهارمحال و بختیاری	۹	۱۰	۱۸	۱۶۲	۳۰	۴،۸۶۰
خراسان رضوی	۲۸	۱۰	۱۸	۵۰۴	۳۰	۱۵،۱۲۰
خراسان جنوبی	۱۱	۶	۱۸	۱۹۸	۳۰	۵،۹۴۰
خراسان شمالی	۸	۳	۱۸	۱۴۴	۳۰	۴،۳۲۰
خوزستان	۲۸	۱۴	۱۸	۵۰۴	۳۰	۱۵،۱۲۰
زنجان	۸	۳	۱۸	۱۴۴	۳۰	۴،۳۲۰
سمنان	۸	۲	۱۸	۱۴۴	۳۰	۴،۳۲۰
سیستان و بلوچستان	۱۹	۱۳	۱۸	۳۴۲	۳۰	۱۰،۲۶۰
فارس	۲۹	۶	۱۸	۵۲۲	۳۰	۱۵،۶۶۰
قزوین	۵	۱	۱۸	۹۰	۳۰	۲،۷۰۰
قم	۵	۱۱ منطقه	۱۸	۹۰	۳۰	۲،۷۰۰
کردستان	۱۰	۷	۱۸	۱۸۰	۳۰	۵،۴۰۰
کرمان	۲۳	۹	۱۸	۴۱۴	۳۰	۱۲،۴۲۰
کرمانشاه	۱۴	۸	۱۸	۲۵۲	۳۰	۷،۵۶۰
کهگیلویه و بویراحمد	۹	۳	۱۸	۱۶۲	۳۰	۴،۸۶۰
گلستان	۱۴	۳	۱۸	۲۵۲	۳۰	۷،۵۶۰
گیلان	۱۶	۳	۱۸	۲۸۸	۳۰	۸،۶۴۰
لرستان	۱۱	۱	۱۸	۱۹۸	۳۰	۵،۹۴۰
مازندران	۲۲	۱	۱۸	۳۹۶	۳۰	۱۱،۸۸۰
مرکزی	۱۲	۱	۱۸	۲۱۶	۳۰	۶،۴۸۰
هرمزگان	۱۲	۸	۱۸	۲۱۶	۳۰	۶،۴۸۰
همدان	۹	۲	۱۸	۱۶۲	۳۰	۴،۸۶۰
یزد	۱۰	۲	۱۸	۱۸۰	۳۰	۵،۴۰۰
جمع	۴۳۴	۱۶۳	۵۵۸	۷،۷۹۴	۹۳۰	۲۳۳،۸۲۰

